

У Казанківському районі склалася вкрай тривожна ситуація із фінансуванням галузі освіти. Для того, щоб до кінця року виплачувати заробітну плату педагогам, у районному бюджеті не вистачає 1,6 мільйона гривень. І хоча вчительська спільнота б'є в усі дзвони, світла в кінці тунелю поки що не видно...

Про свої біди та негаразди журналісту «РП» розповіли члени трудового колективу Казанківської загальноосвітньої школи I – III ст. № 1. Це один із найкращих освітніх закладів району, в якому навчається чотири сотні дітей з районного центру. Та й матеріально-технічна база ЗОШ досить пристойна на загальному тлі. А вже нову будівлю школи здали в експлуатацію зовсім нещодавно, в 2003 році, тож заклад має привабливий, ошатний вигляд – просторі та світлі, гарно обладнані класи, актова і спортивна зали та інші приміщення немов запрошують дитлахів до Країни знань. У цій захоплюючій та цікавій подорожі школярів супроводжують 65 працівників школи, із них 37 – вчителі. Із них 22 мають вищу категорію або категорію «старший вчитель». А англійську мову дітям навіть викладає кандидат педагогічних наук, декан факультету Криворізького державного педагогічного університету Галина Борисівна Штельмах.

Про ефективність роботи педагогічного колективу яскраво свідчить такий факт: з останнього випуску 11-х класів школи 97 відсотків учнів вступили до вищих навчальних закладів, із них 95 відсотків – на бюджетну форму навчання. Одне слово, вчителі школи трудяться сумлінно та якісно, отримуючи за свою нелегку та відповідальну працю зовсім не захмарні зарплати.

Але в травні цього року на зборі трудового колективу директора ЗОШ № 1 Ніна Кузюк повідомила підлеглим, що з 1 липня немає змоги виплачувати 20-відсоткову доплату за престижність учительської праці. Цю інформацію збентеженим учителям підтвердив під час зустрічі й голова райради Василь Кузін, пославшись на брак коштів у районному бюджеті.

Та на цьому наступ на трудові права вчительського колективу першої школи, втім, як і інших загальноосвітніх закладів району, не припинився. Згодом в.о. начальника районного відділу освіти Т.В. Соловйова видала наказ № 120 від 11 вересня 2014 року, відповідно до якого директорам шкіл наказано скасувати надбавки за складність та напруженість у роботі, при прийнятті тарифікації провести оптимізацію (читай – скорочення. – А.Т.) штатної чисельності працівників, а також надати працівникам відпустки без збереження заробітної плати БЕЗ ІХ ЗГОДИ (виділено мною. – А.Т.).

Через різке зменшення фінансування у поточному навчальному році не надається варіативна освіта – не функціонують факультати, спеціальні курси. Ба, навіть зменшено кількість годин у початковій школі. І хоча обов'язкова частина навчальної програми поки що виконується, вже зараз можна говорити про те, що казанківські школярі не отримують додаткових знань, необхідних для проходження зовнішнього незалежного оцінювання та подальшої адап-

ЗАЧАРОВАНЕ КОЛО ОСВІТЯНСЬКИХ НЕГАРАЗДІВ

тації у вишах. Тобто вони стають менш конкурентоспроможними порівняно зі своїми однолітками з інших регіонів. А відсутність позашкільної освіти неодмінно вплине на рівень гармонійного розвитку особистості та негативно позначиться на статистиці правопорушень серед підлітків.

Бідкаються вчителі й на те, що за власний кошт змушені відвідувати курси підвищення кваліфікації у Миколаєві, а це досить значні витрати – до двох тисяч гривень. Крім того, не оплачується заміщення колеги, які захворіли чи перебувають у відпустці. А педагог-організатор з 42-річним стажем Людмила Перова із розпачем повідомила, що їй досі не компенсували затрати на операцію та лікування, яке вона проходила ще влітку минулого року. Годі й казати про те, що протягом багатьох років вчителі не бачать премій та завше чують відмову, коли звертаються до місцевих органів влади в надії отримати бодай клаптик землі для ведення особистого селянського господарства.

По коментарі я завітав до районного відділу освіти. Тут підтвердили, що саме через недостатність фінансового ресурсу немає змоги підтримувати галузь освіти в нормальному стані, тож доводиться вдаватися до непопулярних кроків як-то скасування стимулюючих виплат і доплат для вчителів та «пропонувати» вчителям йти у відпустки без збереження заробітної плати. «Але якщо у минулі роки, – зауважила в.о. начальника відділу освіти Тетяна Соловйова, – нам компенсували «діру» в бюджеті дотацією з обласного бюджету, то нині, через складну ситуацію в державі, нам не вистачає коштів на виплату заробітної плати вчителям за листопад та грудень». В абсолютних цифрах це – 795 тисяч гривень, а на виплату 20-відсоткової доплати за престижність праці бракує ще 891 тис. грн. Крім того, через подорожчання газу необхідно винайти додатково 439,3 тис. грн., аби компенсувати різницю в тарифах.

Бажає кращого і парк шкільних автобусів, який налічує 12 транспортних одиниць. Є автобуси, яким виповнилося по 15 років, і через поганий технічний стан вони часто ламаються, а діти – не мають змоги відвідати школу. Зважаючи на те, що протяжність Казанківського району з півночі на південь – майже сто кілометрів, і що багатьох школярів підвозять до навчальних закладів, це – також вельми серйозна проблема. Щоправда, значною мірою у ремонті шкільних автобусів та

придбанні пального для них підставляють плече сільські ради та місцеві спонсори.

На захист трудових прав працівників освітньої галузі встала профільна профспілка. Голова ради профспілки працівників освіти Казанківського району Ольга Дьоміна зверталася у різні державні органи та до народних депутатів, але... У Міністерстві освіти і науки України нагадали, що заклади освіти і науки Казанківського району фінансуються з місцевого району.

Викликає принаймні подив, що бюджет району приймався з багатомільйонними «дірами». Тож департаментом фінансів облдержадміністрації у 2014 році було здійснено перевірку рішення районної ради від 29.01.14 № 215/22 «Про районний бюджет Казанківського району на 2014 рік» щодо його відповідності існуючим вимогам бюджетного законодавства. Проведений аналіз показав, що загальна сума недостатності по оплаті праці з нарахуваннями працівникам установ освіти становила 3 мільйони 246 тисяч гривень. Така невтішна ситуація виникла і через надвисокий обсяг витрат на одного учня в малокомплектних школах, і через те, що кількість фактично зайнятих штатних одиниць у загальноосвітніх закладах Казанківського району перевищує штатну чисельність у сільських районах з подібною кількістю учнів. Якщо у Казанківському районі на момент перевірки було 1909 учнів та 580,25 штатної одиниці, то в Березнегуставському районі ці показники становили 1915 і 492,69, у Врадіївському – 1980 і 536,39 відповідно.

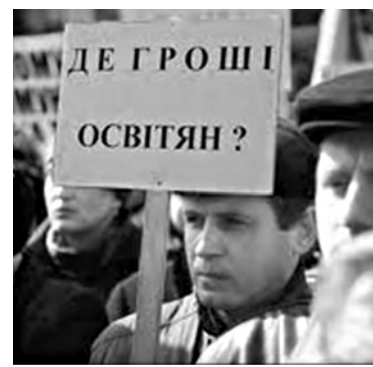
Водночас тодішній голова ОДА Микола Романчук у листі до О. Дьоміної повідомив, що у районному бюджеті достатньо ресурсів, щоб забезпечити у повному обсязі видатки на оплату праці освітян.

Чи справді це так? І що думає з приводу цієї проблеми місцева влада Казанківського району? Голова районної ради Василь Кузін вважає, що у всіх бідах освітня галузь винен формульний підхід при формуванні бюджету, коли бюджетні витрати на утримання загальноосвітніх закладів визначаються, виходячи із кількості учнів у районі. За словами чиновника, у Казанківському районі один із найменших в області показників наповнюваності класів.

– Це починаючи з радянських часів, з 1965 року, чисельність населення Казанківського району невпинно зменшується, – зазначив В. Кузін. – І якщо ще 10 років

тому в районі було 4,5 тисячі школярів, то нині немає і двох тисяч. Тому ще в 2006 році нами було розроблено та прийнято на сесії районної ради програму оптимізації закладів освіти Казанківського району. Звісно, що ця програма не знаходила підтримки ні в батьків дітей, ні у вчителів.

За цей час було «оптимізовано» п'ять шкіл району. Бажаючи отримати згоду громади на закриття сільських шкіл, місцева влада малювала райдужні картини. Мовляв, згортання мережі освітніх закладів дасть змогу дітям із малокомплектних шкіл отримувати більш якісну освіту в інших закладах, а також – стабілізувати фінансове становище галузі. Але, як бачимо, школи закрилися, а проблеми... залишилися. «Зате, – як «похвалився» мені голова районної ради, – якби ми не закрили у минулі роки півдес'ятка шкіл, нам би зараз не вистачало 5 мільйонів гривень, а так – «усього» 1,8 млн. грн. Це при тому, що на освіту цього року ми спрямували 1,3 млн. грн. вільних залишків».

Голова райради не бачить іншого шляху, як подальше скорочення мережі шкільних закладів. «Але, – водночас дещо парадоксально резюмує В. Кузін, – на селах уже... оптимізувати немає що. Виходить, що у Казанці потрібно закрити дві школи, але це викличе «революцію». Та навіть це не вирішить проблеми». На думку чиновника, держава має або фінансувати малокомплектні сільські школи, або змінювати бюджетний кодекс щодо фінансування закладів освіти.

Утім, а чи не лукавить Василь Кузін, говорячи про вкрай невідне географічне становище та демографічний стан Казанківського району? Візьмемо, до прикладу, Братський район. У цьому сільському регіоні у загальноосвітніх закладах навчається 1864 дітини – усього на три школярі менше, ніж на Казанківщині. Проте на теренах Братщини функціонує одразу 21 навчальний заклад – одна гімназія, вісім шкіл I – III ступенів, 11 ЗОШ – I – II ступенів та одна початкова школа (у Казанківському районі – 15 загальноосвітніх закладів). При цьому – увага, пане Кузін! – протягом останніх років у Братському районі не було закрито жодної школи. Там, попри фінансову скруту, пішли іншим шляхом, адже розуміють: немає школи – можна ставити хрест і на селі. І, між іншим, у Братському районі, де функціонує на шість шкіл більше, немає такого катастрофічного становища із виплатою заробітної плати та стимулюючих доплат і надбавок учителям.

Вирішуються фінансові питання освітня галузь і у Новоодеському районі. У жовтні цього року педагогічним працівникам району виплачено надбавку за престижність праці у розмірі 20 відсотків. У листопаді плануються виплати на тому ж рівні, і лише у грудні можливо скорочення цієї доплати до рівня 15 відсотків. Різниця, що називається, є більш ніж відчутною.

І таких прикладів достатньо. Справді, у Казанківському районі значними темпами зменшується кількість учнів. Але хто у цьому винний? Хіба чимало сільських родин не залишило рідні домівки через те, що в їхньому районі закрили школу? Відтак через суто арифметичний підхід влади до проблеми освіти маємо своєрідний «ланцюжок»: не вистачає коштів – закриваються сільські школи – зменшується кількість учнів – знову не вистачає коштів... і так далі. Хто розірве це замкнене коло? Свого часу у Миколаєві через низьку народжуваність позакривали та повіддавали у приватні руки силу-силенну дитячих садочків. Нині ж, коли дітей побільшало, нагально бракує дошкільних навчальних закладів. Тому до розв'язання будь-якої проблеми слід підходити системно та по-державному, дбаючи про перспективу.

До речі, про освітні гроші. Як стало відомо редакції, органи правопорядку проводять слідчі дії в рамках кримінального провадження за повідомленнями про надто коштовний ремонт адміністративної будівлі районного відділу освіти. Зацікавилися правоохоронці і надвисокими цінами на продукти харчування, які поставляються до загальноосвітніх закладів Казанківського району. Передчасних висновків не робитимемо – на те є слідство і суд. Але, й справді, викликає подив те, що тендер на постачання м'яса та масла виграв підприємець, який дислокується аж у Баштанському районі. Чи не «вимивалися» через галузь освіти значні бюджетні кошти, що ускладнило і без того непростий фінансовий стан галузі? Відповідь на це зовсім не риторичне запитання мають надати органи слідства і суд.

Що ж до нинішніх бід... Аби «закрити» поточну фінансову «діру», районні керівники звернулися по допомогу до місцевих сільгоспвиробників. На крик «SOS!» уже відгукнувся керівник відомого сільгоспвиробництва «НІБУЛОН» Олександр Вадатурський, але він готовий виділити фінансову поміч за принципом «п'ятдесят на п'ятдесят» – половину коштів дає «НІБУЛОН», решту – сільгоспвиробники району. Але ті поки що налаштовані скептично...

■ Андрій ТЮРІН
Миколаїв – Казанка